

DILSA DEMIRBAG STEN OM HEDERSKULTUR

Mord är mord

Att inte erkänna att det ligger kulturella faktorer bakom hedersvåld, är att svika de utsatta kvinnorna.

För knappt en månad sedan började bilder på ett hedersmord spridas på nätet. Den som uthärdar det kan fortfarande se rörliga bilder på hur den 17-åriga Dua Khalil Aswad stenas till döds av en mob av manliga släktingar. Runt omkring står andra bybor och polisen som inte ingrep. Dua Khalil Aswads »brott« var att hon förälskade sig i »fel« pojke och valde att konvertera till islam. Hon föddes i en yezidisk familj och förväntades gifta sig med en man från samma religion.

För att förnedra den unga flickan hade man tagit av henne kläderna från midjan ner. Hon var i bödlarnas ögon en hora och horor ska tvingas blotta sitt kön. Jag har sett några delar av filmen men orkar inte höra Dua skrika av smärta och be om nåd. Mot slutet förlorar hon medvetandet och hennes kropp tar emot slagen, stenarna och sparkarna mjukt och utan motstånd, som om hon vore en säck mjöl och inte en människa. Allt detta på öppen gata inför människor som valde att inte ingripa. Mördarna hyllades som hjältar medan den unga flickan ansågs vara en hora som förtjänade att mördas.

Hedersmordet har uppmärksammats internationellt och såväl irakiska som kurdiska politiker och företrädare har fördömt handlandet och kallat det för barbari.

Varje år mördas tusentals kvinnor på grund av att de inte lever det liv som familjen kräver av dem. Traditioner och religioner kräver av familjerna som förlorat hedern att de vidtar åtgärder och återupprättar familjens heder. Med andra ord mördas flickor eller kvinnan som orsakat skammen. Metoderna är många. En del skjuts, andra hängs, tvingas till »självmord« eller stenas till döds. Numera är många krafter engagerade i kampen mot hederskulturen. Drottning Rana av Jordanien företräder kampen mot kvinnoförtrycket och specifikt hederskulturen i Jordanien. Kvinno- rörelsen arbetar mot de traditioner och kulturella uttryck som stöder och ibland uppenbarligen uppmuntrar hederskulturer.

I Sverige finns starka och kompetenta kvinnoorganisationer som arbetar för att upplysa allmänheten och att skydda de utsatta kvinnorna. Sedan mordet på Fadime Sahindal den 21 januari 2002 har vi kommit en bit på vägen i den svenska kampen mot hederskulturer – men uppenbarligen inte tillräckligt långt.

Jan Guillou och Liza Marklund går fortfarande i taket varje gång någon använder ordet hedersmord eller hederskultur och stämplar detta som tankespöken och rasistiska konspirationer. Deras tes är att det är samma kvinnovåld i Sverige som i dessa kulturer.

Men i Sverige skulle ett offentligt mord aldrig accepteras eller uppmuntras av omgivningen och polisen. Hedersmord som begås i Sverige måste planeras, organiseras och genomföras i hemlighet. Omgivningen skulle aldrig stödja ett hedersmord och lagen ger inte förmildrande omständigheter för den som mördar.

Orsaken till att jag och många andra kvinnor envisas med att tala och skriva om hederskulturer är inte för att vinna en offentlig

»Jan Guillou och Liza Marklund går fortfarande i taket varje gång någon använder ordet hedersmord.«

anslag och statligt stöd till kvinnojourer och andra civila krafter som engagerar sig i sina medmänniskor. Det är viktigt att visa på skillnaderna i kvinnoförtryck. Därmed inte sagt att ett mord på en svensk kvinna där mördaren är en svartsjuk make är mindre tragiskt än ett hedersmord. Kunskapen om de olika strukturerna och traditionerna är viktiga i det förebyggande arbetet och för de som ska arbeta med de olika problemen.

Om våra politiker lyssnar till röster som hånar och motarbetar dem som hävdar att hedersmord existerar i Sverige kommer vi även i fortsättningen att skicka hem kvinnor som söker asyl för att undkomma hedersmord.

De kvinnor och flickor som fruktar sina manliga släktingar kommer inte att få det stöd och den hjälp de behöver. Allt för många kommer att gå samma fruktansvärda öde till mötes som Dua Khalil Aswad och Fadime Sahindal. ■

Dilsa Demirbag Sten är kulturskribent och författare.

strid mot medelmåttiga deckarförfattare, utan för att opinionen påverkar politiska beslut. Den offentliga debatten ligger till grund för migrations- och integrationspolitiken som i sin tur formulerar riktlinjer för socialtjänsten och för hur lärare och andra som kommer i kontakt med utsatta flickor ska agera. Offentlig debatt påverkar även beslut om forsknings-